

دائرة المعارف بزرگ طب اسلامی

ج ۶

□ راهنمای درمان طبیعی در طب اسلامی

□ گیاهان، داروی طبیعی انسان

□ دفاع از طب اسلامی و سنتی

□ نبض، فصد و اخلاط

مؤلف:

آیت الله مصطفی نورانی

پدیدآورنده: نورانی، مصطفی، ۱۳۰۵ - ۱۳۸۲.
عنوان و نام پدیدآور: دائرة المعارف بزرگ طب اسلامی / نویسنده: مصطفی نورانی
مشخصات نشر: قم: اکرام، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری: ۹ ج.
شابک دوره: ۱۳۰۰۰۰ ریال
ISBN : 978-600-6266-05-3.
شابک جلد ششم: ISBN : 978-600-6266-11-4.

وضعیت فهرست نویسی: فیا.
یادداشت: کتابنامه به صورت زیر نویس.
موضوع: پزشکی اسلامی - دائرة المعارفها.
موضوع: پزشکی گیاهان داورنی - دائرة المعارفها.
موضوع: پزشکی سنتی.
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰، ۲۶ د ۹۰ / ۳ / ۱۲۸ R
رده بندی دیویی: ۶۱۰ / ۳
شماره کتابخانه ملی: ۲۱۵۸۵۳۴

دائرة المعارف بزرگ طب اسلامی ۶

ناشر: انتشارات اکرام
مؤلف: آية الله مصطفی نورانی
نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۰
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه
صحافی: جوانان ○ چاپ: نگین
شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۶۶-۰۵-۳
شابک جلد ششم: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۶۶-۱۱-۴
قیمت: دوره نه جلدی ۱۳۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۰، فرعی اول سمت راست پلاک ۲۱

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۳۷۱۰۲ و ۷۷۳۷۷۹۲-۷۷۳۷۱۰۲۵۱

فروشگاه: قم، خیابان صفائیه، کوچه ۲۴ (ممتاز) پلاک ۶۵

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۳۱۲۶۳ و ۷۷۳۲۹۹۳-۷۷۳۲۹۹۳۰۲۵۱

همراه: ۰۹۱۲۱۵۱۹۹۲۹

۱	فهرست مطالب
۲	اهدای کتاب به خداوند
۳	مقدمه
۴	آیا علم طب از راه وحی به مردم رسیده است؟
۵	نقش روایات اسلامی در علم طب
۶	درمان طبیعی چیست؟
۷	اصول اساسی درمان طبیعی
۸	علوم در قرآن
۹	دین و علوم
۱۰	نقش کتابهای اسلامی در تکامل علم
۱۱	نقش طب اسلامی در جهان
۱۲	گیاه درمانی
۱۳	اهدای احیای طب اسلامی و داروهای سنتی
۱۴	معرفی نمونه‌هایی از گیاهان دارویی
۱۵	معالجه و پیشگیری از اسید زخمهای دستگاه گوارش
۱۶	روش درمان اسید زخمها با آب خالص

فهرست مطالب

۱۷	راهنمای درمان طبیعی در طب اسلامی
۱۸	اهدای کتاب به خداوند
۱۹	مقدمه
۲۰	آیا علم طب از راه وحی به مردم رسیده است؟
۲۱	نقش روایات اسلامی در علم طب
۲۲	درمان طبیعی چیست؟
۲۳	اصول اساسی درمان طبیعی
۲۴	علوم در قرآن
۲۵	دین و علوم
۲۶	نقش کتابهای اسلامی در تکامل علم
۲۷	نقش طب اسلامی در جهان
۲۸	گیاه درمانی
۲۹	اهدای احیای طب اسلامی و داروهای سنتی
۳۰	معرفی نمونه‌هایی از گیاهان دارویی
۳۱	معالجه و پیشگیری از اسید زخمهای دستگاه گوارش
۳۲	روش درمان اسید زخمها با آب خالص

شناخت جدید از هیستامین	۵۰
درمان روماتیسم، نقرس و سیاتیک به روش ابن سینا	۵۰
مرهم‌ها	۵۱
درمان مفاصل سخت و میان تهی	۵۱
داروهای منفصله (تاول زا)	۵۱
ماده‌ها در مفاصل	۵۲
گرم مزاجی قلب	۵۲
خشک مزاجی قلب	۵۳
تر مزاجی قلبی	۵۳
یبوست	۵۳
منجر شدن یبوست مزمن به سرطان مقعد و روده‌ها	۵۵
زخم و تعفن روده	۵۶
یبوست و بارداری	۵۶
طبایع و اثر خوراک و دارو	۵۷
حبس خون بواسیر	۵۹
تأثیر محیط و اثرات غذاها و داروها در بدن	۵۹
بیماریهای کلیوی	۵۹
فشارخون	۵۹
فساد خون	۶۰
آسم	۶۰
بیماریهای سودایی (دیاتزیک)	۶۰
روماتیسم، سیاتیک	۶۱
ورم مفاصل و نقرس	۶۱
سیاتیک و کمر درد	۶۱
	۶۲

فهرست	۷
۱. خشکی بینی	۶۲
۲. سیلان منی	۶۲
۳. سرعت انزال و ناتوانی (عنن)	۶۳
۴. عوارض قلبی	۶۳
۵. عوارض کبدی ناشی از یبوست	۶۳
۶. روماتیسم عصبی	۶۴
۷. مواد قندی یا گلو سیدی	۶۴
۸. غسل	۶۵
۹. غسل چیست و زنبور آن را چگونه درست می‌کند؟	۶۶
۱۰. توت سفید	۶۷
۱۱. خرم	۶۷
۱۲. درمان فراموشی و تخیل و فساد فکر	۶۷
۱۳. طرز تهیه قطران گیاهی	۶۸
۱۴. نظرات ابن سینا در باره بیماریهای زنان و تطبیق آن با متون جدید پزشکی	۷۰
۱۵. مهمترین علل نازائی	۷۱
۱۶. کجراهی های زهدان	۷۱
۱۷. طرز قرار گرفتن بیمار برای معاینه زهدان	۷۶
۱۸. معاینه زهدان توسط ماماهاى تحصیل کرده قدیم	۷۷
۱۹. معاینه با وسیله توشه واژینال و اسپکولوم در قدیم	۷۷
۲۰. توقف جراحی بیماریهای زنان به مدت نه قرن	۸۰
۲۱. تعریف کجراهیهای زهدان در کتاب قانون ابن سینا	۸۰
۲۲. قطع قاعدگی	۸۲
۲۳. چاقی و لاغری زیاد	۸۲
۲۴. ضایعات دستگاه تناسلی زنان	۸۳
۲۵. هیجانات روحی	۸۳

۸۰ فهرست

۱۰۶ افراط در مقاربت ۸۴

۲۰ اختلالات متابولیسم و سوء تغذیه ۸۶

۳۰ اختلالات هورمونی ۸۹

۳۲ امراض رحم ۹۰

۳۵ بیماریهای کودکان ۹۲

۳۶ کودک دوران تمدن ۹۳

۳۷ بیماریهای معده و روده ۹۴

۳۸ قولنج کودک ۹۵

۳۹ یبوست در کودکان ۹۶

۷۴ اسهال ساده ۹۷

۷۵ اسهال عفونی یا ورم روده ۹۷

۷۸ اسهال خونی ۹۸

۸۴ استفراغ ۹۸

۹۷ بیماریهای قلبی ۹۹

۱۰۰ برونشیت ۱۰۰

۷ سرماخوردگی معمولی ۱۰۱

۲۷ خناق غشایی ۱۰۲

۱۰۲ خناق کاذب (خناق تشنجی) ۱۰۲

۲۷ ذات الجنب ۱۰۳

۸ ذات الریه ۱۰۴

۸ سیاه سرفه ۱۰۶

۲۸ بزرگ شدن لوزه‌ها و گره‌های لنفی ادنوئید ۱۰۷

۲۰ بیماریهای پوستی ۱۰۹

۳۹ جوش صورت ۱۱۰

۳۸ قضا و قدر ۱۱۱

۹	فهرست
۱۱۲	کچلی
۱۱۳	کورک
۱۱۴	کفگیرک
۱۱۴	شوره سر
۱۱۵	تورم و التهاب پوست
۱۱۵	بیماریهای مفصلی و عفونتهای روماتیسمی
۱۱۶	ورم قولون
۱۱۷	قولنج
۱۱۹	یبوست و ورم سیگموئید و راست روده و بواسیر
۱۲۰	گشودن خون بواسیر
۱۲۰	زوش جلوگیری از خون بواسیر
۱۲۲	تجسس خون بواسیر
۱۲۲	خروج مقعد
۱۲۴	اثرات غذاها و داروها در بدن
۱۲۵	اورمی - دیفتری
۱۲۶	آزوتومی
۱۲۶	لقوه
۱۲۷	درمان سرسام
۱۲۸	چیزهایی که بدن را چاق و لاغر می کند
۱۲۸	اصول و مبانی نسخه پیچی گیاهی
۱۲۹	تهیه و مصرف پودر
۱۲۹	ضماد کمپرس
۱۳۰	داروهای مخصوص شستشو
۱۳۰	استفاده از داروهای گیاهی در حمام
۱۳۰	داروهای معالج سرفه

۱۰ فهرست

- ۱۳۱ داروهای معالج معده
- ۱۳۱ داروهای مقوی معده
- ۱۳۱ قیره
- ۱۳۱ تروک
- ۱۳۲ سرخک
- ۱۳۲ آبله
- ۱۳۳ کزاز
- ۱۳۳ فلج
- ۱۳۶ علل نقصان شهوت و سرعت انزال و علاج هردو
- ۱۳۷ علاج نقصان باه
- ۱۳۸ زالو
- ۱۳۸ علاج زالو
- ۱۳۹ چسبیدن زالو به حلق
- ۱۳۹ علل بیماری سل
- ۱۴۰ بیماریزایی باسیل سل
- ۱۴۱ درمان ریه با آنتی بیوتیکها
- ۱۴۲ بیماری آسم و مداوایش
- ۱۴۲ ترس از آب
- ۱۴۳ طاعون
- ۱۴۵ شایع ترین علل کمخونی
- ۱۴۵ وجود خون در مدفوع
- ۱۴۵ انتقال خون
- ۱۴۶ فوریت های افزایش فشارخون شریانی
- ۱۴۶ نمک خوراکی و فشارخون
- ۱۴۶ افزایش گلوکز خون با مصرف کربوهیدراتها

فهرست	۱۱
خطر جراحی در بیماران چاق	۱۴۸
چرا کودک شما استفراغ می‌کند؟	۱۴۸
علل استفراغ شیرخواران	۱۴۹
تاریخچه و روش درمان سرطان در طب سنتی ایران	۱۵۱
علت شناسی سرطان	۱۵۳
داروی ضد سرطان	۱۵۴
سرطان	۱۵۴
معالجه سرطان	۱۵۵
علل عدم علاج سرطان	۱۵۶
اثرات سرطان زای استروژنها	۱۵۶
علائم سرطان	۱۵۷
علل مهم سرطان	۱۵۷
اقسام سرطان	۱۵۸
اسکریوت	۱۵۸
نشانه‌های پلی‌گلوبولی و درمان آن	۱۵۹
عمده‌ترین خطرهای سختی سرخرگها	۱۶۰
چندین نسخه از معصومین علیه السلام	۱۶۰
شراب حلال	۱۶۵
دستور تدبیر خبث الحديد	۱۶۶
ضعف اعصاب و غصه (مالیخولیا)	۱۶۷
بلغم، بوی بد دهان، و سستی دهان	۱۶۷
صدای شکم	۱۶۷
عطش و فشارخون و ضعف معده و	۱۶۸
بوی دهان، لثه، نطفه، تب	۱۶۸
استسقا	۱۶۸

۱۶۸	نفس تنگی
۱۶۸	سخت ادرار کردن، تب، سر درد، درد چشم و.....
۱۶۹	تدیر باز شدن زبان کودک
۱۶۹	قطع نشدن خون حیض
۱۶۹	سر درد (احتمالاً سینوزیت)
۱۶۹	پیشی
۱۶۹	ذات الجنب
۱۷۲	زخم کبد
۱۷۵	اطریفل اسطوخودوس
۱۷۶	اطریفل
۱۹۴	نهی از بعضی چیزها در روایات
۱۹۵	شیمی پزشکی رازی
۱۹۵	داروی بیهوشی
۱۹۷	معالجه زخم و استسقا
۱۹۷	عمل جراحی به امر پیامبر ﷺ
۱۹۸	بریدن رگ به امر رسول خدا ﷺ
۱۹۸	عمل جراحی در زمان رسول خدا ﷺ
۱۹۹	معالجه مسموم و گزیدگی مار و عقرب
۱۹۹	حمام داروی دردها
۲۰۰	ساخت معجونى باتعلیم امام علی (ع)
۲۰۰	درمان صفرا و کرم
۲۰۰	مرض برص
۲۰۱	معالجه ویا
۲۰۱	ضد بلغم
۲۰۲	

۲۰۲	سعد و مرض بواسیر و محکم کردن دندان
۲۰۲	دنبه و مرض عرق النسا
۲۰۳	مرض استسقا و بول شتر
۲۰۳	حنا و مرض صداع (سر درد) و پادرد
۲۰۳	خصیر و معالجه زخم و جراحت
۲۰۴	کشتن کرم شکم با خرما
۲۰۴	مرض طاعون
۲۰۵	درد دندان
۲۰۵	دفع سموم
۲۰۶	معالجه کرم شکم
۲۰۶	توضیح پیرامون برخی گیاهان دارویی
۲۰۷	برخورد پیامبر با بیماران
۲۰۷	دستور ساخت معجونی از پیامبران
۲۰۸	باز هم معجونی دیگر
۲۰۹	ساختمان بدن انسان
۲۱۰	آمار رگها و استخوانها و عصبهای انسان
۲۱۰	علت نروئیدن مو در کف دست
۲۱۱	علت ریش دار بودن مرد
۲۱۱	برخورد امام صادق (علیه السلام) و ابوحنیفه
۲۱۲	چگونگی آفرینش آدم
۲۱۳	تجویز داروی جامع
۲۱۴	یک معجزه غذایی
۲۱۵	داروی جامع ضد زهر و غیره
۲۲۰	باز هم دارویی از رسول خدا (صلی الله علیه و آله)
۲۲۳	منافع و مواضع حجامت

داستان حجامت امام علی ^{علیه السلام} توسط طبیب مسیحی	۲۲۳
معالجه با قی و اسهال	۲۲۷
معالجه با حقنه (اماله)	۲۲۷
دزد چشم	۲۲۸
دزد گوش	۲۳۱
بخور مریم برای صرع و غش و اختلال دماغ	۲۳۲
مرض سرمازدگی دندان و زبان و دهان	۲۳۴
سرماخوردگی	۲۳۵
عطش و خشکی دهان	۲۳۶
جذام (خوره و آکله و ریخته شدن موی)	۲۳۶
درد درون	۲۳۷
مرض طحال (سپرز)	۲۳۷
درد خاصره	۲۳۸
معالجه دردهای درون و خاصره	۲۳۸
دفع زالو با برف	۲۳۹
دفع زالو با آب گرم	۲۳۹
مرض شکم و اسهال	۲۴۰
درمان اسهال، برنج و پیه	۲۴۱
زحیر	۲۴۲
اسهال و نفس تنگی	۲۴۲
برنج و شکم درد	۲۴۳
طین ارمنی و اسهال	۲۴۴
معجون برای مرض معده	۲۴۴
روغن حنظل و دندان درد	۲۴۴
دندان شکنجه و نفوس تنگی	۲۴۶

ضعف و حزاء	۲۴۶
رابطه ضعف اعصاب با غم و غصه	۲۴۶
استفاده از هریسه	۲۴۷
مرض سل	۲۴۸
شعال (سرفه کردن)	۲۴۹
درمان باد خبیث	۲۵۰
چهار چیز امان است از چهار چیز	۲۵۱
زکام ضد جذام و دمل ضد برص	۲۵۱
زکام	۲۵۲
زخم جلدی	۲۵۲
داروی امام حسن عسکری علیه السلام بر زخم متوکل	۲۵۳
درد پشت و شکم	۲۵۴
معجون برای سنگ مثانه و کلیه	۲۵۵
تقطیر البول	۲۵۵
جریان خون	۲۵۶
عرق النساء	۲۵۶
مرض بواسیر و داروی امام علی علیه السلام	۲۵۷
بواسیر	۲۵۸
مرض برص و جذام	۲۵۸
داروی بادها و بواسیر	۲۶۰
حجامت و مسمومیت	۲۶۱
پرهیز از مرض جذام	۲۶۱
معجون به دستور یکی از پیامبران خدا	۲۶۲
درد شکم یا باد	۲۶۴
قرص برای ترش کردن معده - اشتها آور	۲۶۵

۲۶۵	دارو برای امراض معده - مقوی روده‌ها و جگر
۲۶۶	پودر برای دندان
۲۶۶	قرص سورنجان، دارونی مجرب برای درد مفاصل
۲۶۶	خوراک و غذا برای مریضان ذپیاطس
۲۶۷	دارو برای مرض ذپیاطس
۲۶۷	برای تنظیم کار بدن و قلب
۲۶۷	روش تقویت چشم
۲۶۸	فواید عرفی کردن
۲۶۹	دستور برای فرد معده
۲۶۹	فائده برخی مواد و گیاهان دارونی
۲۷۱	بعضی مطالب سودمند
۲۷۳	سه نکته ارزشمند
۲۷۳	فهرستی از برخی گیاهان دارونی و اثر درمانی آنها
	□ گیاهان داروی طبیعی انسان
۲۷۹	مقدمه
۲۸۳	گیاهخواری
۲۸۸	به
۲۸۹	باقلا
۲۸۹	بصل
۲۸۹	بادرود
۲۹۰	آرز (برنج)
۲۹۱	برنامه مناسب غذایی برای کودکان
۲۹۳	منیوه و سبزیجات
۲۹۴	سبزیهای تازه برای تغییر ذائقه
۲۹۷	تأثیر مواد غذایی در ایجاد طایف

- ۲۶ طب فشاری و روشهای درمانی آن ۲۹۸
- ۲۶ انجمن تغذیه آمریکا ۲۹۸
- ۲۶ پژوهشگران فرانسوی ۲۹۸
- ۲۶ یک مقایسه جالب ۲۹۹
- ۲۶ تغذیه طبیعی و سلامت اخلاقی ۳۰۰
- ۲۶ تولید پلاستیک از گیاهان ۳۰۲
- ۲۶ معجزه جدید گیاهان! ۳۰۲
- ۲۶ درمان افسردگی ۳۰۴
- ۲۶ «شهد طبیعت» داروی جدید گیاهی ۳۰۵
- ۲۶ کشف یک داروی جدید گیاهی برای درمان سرطان ۳۰۵
- ۲۶ میوه‌ها و سبزیجات ۳۰۶
- ۲۶ آوزش گیاه در غذای انسان ۳۰۶
- ۲۶ مهم‌ترین عامل سلامت کدام است؟ ۳۰۸
- ۲۶ نظرات دکتر موسی باقری در مورد احیای طب اسلامی ۳۱۱
- ۲۶ بیماری‌هایی که از طریق میوه و سبزیجات آلوده به انسان سرایت می‌کنند ۳۱۳
- ۲۶ نقش گیاهخواری در کاهش خشونت‌های جهانی ۳۱۴
- ۲۶ زعلت عدم استفاده از مصارف درمانی عسل در طب جدید ۳۱۴
- ۲۶ ویتامین‌های گروه B ۳۱۵
- ۲۶ اثرات کافئین بر روی ارگانه‌های مختلف بدن ۳۱۷
- ۲۶ در تدبیر مسافران ۳۲۱
- ۲۶ ریزش مو و گیاهان ۳۲۳
- ۲۶ پتاز ۳۳۰
- ۲۶ راز یانه ۳۳۱
- ۲۶ رموض سالک ۳۳۵
- ۲۶ ترجمین ۳۳۵

۳۳۶	۶۶ قند خون
۳۳۷	۶۲ طب کهن و بن توجهی
۳۳۷	۶۶ شیر و امراض
۳۳۸	۶۲ کافئین و سرطان
۳۳۹	۶ گیاه باریجه
۳۴۰	۶ خوشاروزه
۳۴۰	۶ بادرشی
۳۴۰	۶ تقویت قوه باه
۳۴۱	۶ گل سرنگون
۳۴۴	۶ گلیسرین
۳۴۷	۶ چغندر گیاه دارویی
۳۴۸	۶ تیره میخک
۳۴۸	۶ تیره میرک (حشمی)
۳۴۹	۶ تیره (سداب)
۳۵۰	۶ تیره نخود (گلو مینوز)
۳۵۱	۶ تیره گل سرخ (بروزاسه)
۳۵۱	۶ تیره جعفری (چتریان)
۳۵۱	۶ تیره روناس
۳۵۲	۶ تیره کاسنی
۳۵۲	۶ تیره پامچال (پریمولاسه)
۳۵۳	۶ تیره پیچک (کوئولولواسه)
۳۵۳	۶ تیره گاوزبان
۳۵۴	۶ تیره سیب زمینی (سول تاسه)
۳۵۵	۶ تیره میمونیان
۳۵۵	۶ تیره نعناع (لایه)

- ۴ ذئیره اسفناج (سالو سلسه) ۳۵۶
- ۴ ذئیره گزنه (اورنی کاسه) ۳۵۷
- ۴ ذئیره فرمیون (افریاسه) ۳۵۷
- ۴ پچرخش و رشد سرخس ۳۵۸
- ۴ نخیس کردن رختخواب ۳۵۸
- ۸۲ □ دفاع از طب اسلامی و سنتی ۳۵۹
- ۴ مقدمه ۳۶۳
- ۴ احجامت یا تطهیر خونی در طب ۳۶۵
- ۴ معجزه طب سنتی در تبریز ۳۶۹
- ۴ طب سنتی گیاهی ۳۷۱
- ۴ «آب درمانی» روش جدید درمان بیماریها ۳۷۴
- ۵ گزارش سفر مطالعاتی به کشور جمهوری چین ۳۷۹
- ۵ آشنائی با طب سنتی چین ۳۸۱
- ۵ اخلاق اسلامی به جای فرهنگ غربی ۳۹۸
- ۵ تفکر مادی، عامل بسیاری از مفاسد ۴۰۵
- ۵ طب سنتی از دیدگاه امام خمینی ۴۰۶
- ۵ تشریح در طب سنتی ایران ۴۰۸
- ۵ اقدامات سازمان بهداشت جهانی برای جلوگیری از زیان داروها ۴۱۸
- ۵ دستور مؤکد پزشکان قدیم درباره درمان بیماریها ۴۲۰
- ۵ آموزش طبابت و تعلیم و تعلم در طب سنتی ۴۳۱
- ۵ مجموعه مقالات درباره طب سنتی ایران ۴۳۸
- ۵ دفاع از طب سنتی ایران ۴۳۹
- ۵ تفاوت های اساسی میان طب سنتی و جدید ۴۴۶
- ۵ آیا احیاء طب سنتی ممکن است؟ ۴۴۸
- ۵ چرا احیای طب سنتی لازم است؟ ۴۵۳

۲۰..... فهرست.....

۵۶ چرا با طب سنتی مخالفت می شود؟..... ۴۵۸

۵۷ از کجا باید آغاز کرد؟..... ۴۵۹

۵۸ ذخیره خوارزمشاهی..... ۴۶۰

۵۹ سیر تکاملی..... ۴۶۲

۶۰ استنشاق دود سیگار دیگران، انسان را به سرطان ریه مبتلا خواهد کرد؟..... ۴۷۹

لزوم بازگشت به پزشکی اسلامی..... ۴۸۰

۶۱ امتیازات طب فقهی و سنتی..... ۴۸۰

۶۲ احیاء طب اسلامی - سنتی و مکاتب پزشکی و نقش آنها در پیشرفت..... ۴۸۷

۶۳ طرح بررسی جامع گیاهان دارویی در جمهوری اسلامی ایران..... ۴۹۱

۶۴ اطلاعات لازم جهت تأیید داروهای گیاهی..... ۴۹۷

۶۵ هومو پاتی چیست؟..... ۴۹۹

۶۶ طب سوزنی..... ۵۰۳

۳۸۳ نفر در کشور به ویروس ایدز آلوده شده اند..... ۵۱۰

۶۷ امانه..... ۵۱۲

۶۸ داروهای مالشی (اطلیه)..... ۵۱۳

۶۹ نطول (داروهای پاشیدنی)..... ۵۱۳

۷۰ رگ زدن (فصد)..... ۵۱۴

۷۱ زالو درمانی..... ۵۴۰

۷۲ قطع خون سیاه..... ۵۴۲

۷۳ توقف تخلیه..... ۵۴۲

۷۴ تعالجه سدد (بند آمدگی ها)..... ۵۴۴

۷۵ بیماری های قلبی و سیگار..... ۵۴۴

۷۶ نوشابه های کولادار..... ۵۴۵

۷۷ خجامت..... ۵۴۷

۷۸..... ۵۵۵

- ۵۵۸ ۲۰ رمز و راز رگ زنی.....
- ۵۶۰ ۲۱ رساله دلائل النبض.....
- ۵۶۷ ۲۲ رساله دلائل البول.....
- ۱۰۹ ۲۳ نبض، قصد و اخلاط.....
- ۵۷۱ ۲۴ اقسام نبض.....
- ۵۷۲ ۲۵ نبض شناسی.....
- ۵۷۳ ۲۶ نظریه جالینوس و تابعین راجع به نبض.....
- ۵۷۳ ۲۷ دستور نبض گرفتن.....
- ۵۷۸ ۲۸ نبض هماهنگ و مختلف.....
- ۵۸۰ ۲۹ نبض های ترکیبی با نام.....
- ۵۸۲ ۳۰ نبض طبیعی.....
- ۵۸۲ ۳۱ عوامل موثر بر نبض.....
- ۵۸۷ ۳۲ نبض جنس نر و ماده در مراحل غمزات.....
- ۵۸۸ ۳۳ نبض مزاجها.....
- ۵۸۹ ۳۴ نبض در فصول سال.....
- ۵۹۰ ۳۵ نبض در مناطق مسکونی.....
- ۵۹۱ ۳۶ اثر خواب و بیداری بر نبض.....
- ۵۹۳ ۳۷ تاثیر ورزش بر نبض.....
- ۵۹۳ ۳۸ تاثیر شستشوی بدن بر نبض.....
- ۵۹۴ ۳۹ نبض زنان باردار.....
- ۵۹۵ ۴۰ نبض در دمندان.....
- ۵۹۵ ۴۱ تاثیر ورمها بر نبض.....
- ۵۹۷ ۴۲ نبض در حالات مختلف روانی.....
- ۵۹۸ ۴۳ تغییر نبض بر اثر حالات غیر طبیعی.....
- ۵۹۹ ۴۴ گفتار عمومی در باره معاینه ادرار.....

۶۰۰	طرز معاينه ادرار.....
۶۰۲	شرح علائم.....
۶۰۲	رنگ ادرار.....
۶۰۵	فصد.....
۶۰۵	فصل رگ زدن (فصد).....
۶۰۵	تشخيص و درمان.....
۶۲۴	رگ.....
۶۲۴	رگ اجوف (ويناكوا).....
۶۲۴	وريد ابطى (رگ زير بغل) < Axillary - vein >.....
۶۲۴	رگ اجوف Vena cava.....
۶۲۵	رگ باسليق < Basilic - vein >.....
۶۲۵	رگ سرخ رگ < Intercostal - superior - vein >.....
۶۲۵	رگ قيفالى متوسط < Median - Cephalic - vein >.....
۶۲۵	رگ زندى اعلى (وريد الكعبرى) < Radial vein >.....
۶۲۵	رگ زندى مشترك Common - ulnar - vein.....
۶۲۶	رگ زندى مقدم (رگ مقدم ساعد) < Anterior ulnar vein >.....
۶۲۶	رگ زندى مؤخر (رگ پشت ساعد) < Anterior ulnar vein >.....
۶۲۶	رگ زندى مؤخر (رگ پشت ساعد) < Posterior - ulnar - vein >.....
۶۲۶	اخلاط اربعه.....
۶۲۹	زيادى خون.....
۶۲۹	تلغم.....
۶۳۰	صفرا.....
۶۳۲	سودا.....
۶۳۲	ماء الحين.....
۶۳۳	تنبيه عندالى (سردى، گرمى و رطوبت).....

۶۳۳	فهرست
۶۳۳	۵۹ سردیها و رطوبت فزاها
۶۳۳	۵۹ خنکی و صفرابرها و خون نشانها
۶۳۴	۵۹ گرمیها و خشکیهای رطوبت نشان
۶۳۴	۵۹ معتدلها
۶۳۴	۵۹ علامات غلبه خون
۶۳۵	۹۹ علامات غلبه بلغم
۶۳۵	علامات غلبه صفراء
۶۳۵	علامات غلبه سودا
۶۳۵	سندی دیگر بر مطالب گذشته
۶۳۷	نگاهی به ارواح بشر
۶۳۹	حجامت
۶۴۳	مرّه (زهره) زهره صفراء
۶۴۳	روایت اخلاط
۶۴۵	در بیان نشانههایی که دلالت می کند بر وضع مزاج بدن
۶۴۶	املاح و کلورین
۶۴۷	فسفر و فسفاتها
۶۴۷	ید
۶۴۸	آهن
۶۴۸	پتاسیم
۶۴۹	روی
۶۴۹	کلسیم
۶۴۹	سیلیس
۶۴۹	آرسنیک
۶۴۹	گوگرد
۶۴۹	سدیم

۲۴ فهرست

۶۵۰ منگنز

۶۵۰ علامت اختصار

۶۵۱ سرطان، آهن و ویتامین

۶۵۲ ویتامین ها

۶۵۳ تسبیرجات

۶۶۵ منابع و مأخذ

۵۶۹ آب و هوا

۵۶۹ آب و هوا

۵۶۹ آب و هوا

۷۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۵۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۷۶۹ آب و هوا

۷۶۹ آب و هوا

۸۶۹ آب و هوا

۸۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

۶۶۹ آب و هوا

می نمود.

البته مقام پیامبری که مبنی بر وحی الهی است به مراتب بالاتر از پزشک و حکیم و طبیب می باشد و مقام اشرف المرسلین، یعنی پیامبر ماس (علیه السلام) در مقایسه با حضرت مسیح (علیه السلام) بالاتر می باشد و دعای آن حضرت که رحمة للعالمین بوده سریع تر به اجابت می رسیده است. بدون شک هزارها بیمار روحی و جسمی از وجود مبارک آن حضرت شفا یافته اند و همچنین از انتمه معصومین (علیهم السلام) و حتی اولیاء الله و مؤمنینی که دازای نفس پاک و ایمان راسخ و تقوا می باشند، نیز افراد زیادی توانسته اند بدون دارو از امراض لاعلاج شفا یابند. در همه مذاهب تواتل به خدا با دعاها و آیات مخصوص رائج بوده است که در اسلام ذکر اسماء الهی و آیات قرآنی قلوب را آرامش بخشیده و در معالجه امراض مؤثر می باشد. البته شفا یابی با مصلحت الهی و درجه اخلاص و ایمان انسان مربوط است. در طب سنتی اسلامی با نسخه های مختلف از پیامبران و انتمه اطهار (علیهم السلام) و از حکمایی جاذق از کشورهای اسلامی نسبت به طب یونانی خیلی پیشرفت نموده و قابل تقدیر می باشد. قرآن کتاب هدایت است و امام معصوم عالم به هدایت کل قرآن «و کُلُّ شَیْءٍ أَحْصِیْنَاهُ فِی إِمَامٍ مِّبِینٍ»، و منزلت امام بالاتر از کتاب است، زیرا که دستورات کتاب الهی را امام برحق به طور کامل تفسیر و اجرا می کند. در اسلام به هر امر و نهی قرآن مجید قانون طب می باشد که علوم پیشرفته جدید هم آن را می پذیرد و به حکمت احکام الهی اعتراف دارد. همچنین احادیث نبوی و انتمه اطهار که به شکل کتابهایی مانند: طب النبی و طب الرضا و طب الصادق و طب الانتمه (علیهم السلام) تألیف و منتشر شده اند، گنجینه ای گرانبها و بی بدیل می باشند. علامه مجلسی عالم بزرگوار عهد صفوی در کتاب السماء و العالم از بحار الأنوار، طب نبی اکرم و انتمه اطهار (علیهم السلام) را جمع آوری کرده است که در طب و معالجه بیمارها و خواص داروها ۳۸ باب دارد. همچنین کتاب المستغفری که حاوی ۴۲ دستور طبّی و بهداشتی اسلامی می باشد. و نیز کتابهای نشر اللثالی و طب الانتمه که همه اینها از

کتاب‌های ارزشمندی بوده و به چاپ رسیده و منتشر شده‌اند. باید به این نکته توجه داشت که نگارنده چندین کتاب در طب اسلامی تألیف نموده و همه احادیث نقل شده از پیامبران و ائمه اطهار (علیهم‌السلام) را جمع به طب و بهداشت اسلامی را از منابع اشیعه و سنی، جمع‌آوری کرده است که بزودی به چاپ رسیده و در دسترس عموم قرار دارد. به ویژه وقتی پزشکان جدید تجویز کرده بودند که پای مریضی از زانو بریده شود و علاج و درمان دیگری نداشتند سپس حکیمی هشتاد ساله با درمان سستی، از گیاهان دارویی همان مریض را در مدت سه روز از مرض‌های بخشد و موجب حیرت و تعجب پزشکان گردید. پزشکان نیز باید طب سستی را ارج نهاده و ارزش آن را بدانند. به علاوه معالشف طبابت سستی و حکمت اسلامی در کشور خود بشیگانه و در دست استعمارگران «ترور» شده است، و عده‌ای از افراد در داخل کشور از روی جهالت و بی اطلاعی طب سستی را مسخره می‌کنند و شخصیت حکیم در ایران محو و معدوم شده است! به ویژه به این نکته توجه داشته باشید که در سال ۱۳۰۲ هجری قمری در ایران فقط نامی از حکیم بوعلی سینا، حکیم زکریای رازی، حکیم جرجانی، حکیم مؤمن تنکابی و غیر اینها اکنون فقط نامی باقی مانده است و طب و گنجینه تشخیص سستی آنها به یغما رفته ولی در کشورهای خارجی از کتب آنها در طب و حکمت استقبال نموده و به زبانهای خارجی ترجمه و مورد استفاده قرار دادند. به عنوان مثال دکتر ژان والنه طب گیاهی را در فرانسه احیا نمود؛ همچنین کشور آمریکا سالانه به ارزش بیش از پنجاه میلیون دلار گیاهان دارویی را از سایر جهان وارد می‌کند. سپس مواد مؤثر آنها را استخراج نموده و به شکل داروهای جدید در آورده با چندین برابر قیمت خرید مجدداً به سایر نقاط جهان صادر می‌نماید. اگر بهداشت اسلامی و احکام الهی رعایت شوند بیماریها و فقر ناشی از آن کمتر خواهد شد. بیماریهای گوناگون در جوامع بشری باعث رکود اقتصادی می‌باشند. لذا بیماریها را باید از این طریق ریشه کن کنیم؛ و حضرت رسول اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) فرمودند: اگر انسان یک لقمه مانده به سیر شدن از غذا دست بکشد و بنی اشتها غذا نخورد، سلامتی و تندرستی وی بیکه می‌شود و از امراض

مصون می ماند، و به قول انگلیسی ها Prevention is better than cure. یعنی جلوگیری یا پیشگیری از امراض بهتر از علاج و مداوا می باشد. ولی متأسفانه در کشور ما مصرف داروهای شیمیایی برابر با مصرف آن در چین با بیش از یک میلیارد نفر جمعیت می باشد، لذا مبالغ هنگفتی برای واردات دارو و مواد اولیه داروسازی مصرف می شود. مواد اولیه داروسازی صد در صد از واردات تأمین شده و در داخل به شکل قرص، شربت، قطره و کپسول عرضه می شود. با این مصرف بی رویه و اسراف دارو بازار خوبی برای تولید کنندگان استعمارگره خارجی می باشد و به علت وابستگی های دو جانبه شدید، استعمار زدایی امکان ندارد؛ مگر آنکه بخود بناییم و طب سنتی را با تحکیم حکمت اسلامی حفظ و احیا کنیم. در کشور ما اکنون فقط چند حکیم وجود دارند ولی در چین حدود ۵۰٪ حکیم و ۵۰٪ پزشک دارند. در پاکستان حدود ۶۰٪ حکیم و ۴۰٪ پزشک هستند. در ژاپن حدود ۴۰/۱۰۰۰ تن گیاهان دارویی بیشتر از ۲۰۰ نوع هر سال وارد می شود. در آمریکا هم به گیاهان دارویی طبیعی و بی ضرر تمایل بیشتری دارند، و آرزو مندیم که بزودی در کشورمان هم بیشتر از ۳۵٪ نیاز دارو را از گیاهان تأمین نماید تا خروج ارز جهت واردات داروهای شیمیایی و ضعف آور کاسته شود، بلکه با صدور داروهای سنتی و شفابخش ایرانی درآمد کشور در آتی روزافزون گردد. هیچ کس به مانند شیمیست داروساز و پزشک و حکیم به خواص برگ درخت و گیاه دارویی معرفت ندارد، و تنوع و کیفیت مواد شیمیایی گوناگون که در گیاهان تولید می شود حیرت انگیز است. اگر انسان آنها را استخراج کند به کارخانجات بزرگ نیاز است ولی به مشیت خدای حکیم داروهای شفابخش و ارزنده به طور طبیعی در گیاهان تولید می شوند و از بدو آفریش تا قیامت تأثیر درمان دارند ولی جای بسی تأسف است که داروهای شیمیایی به جای آنکه اول روی حیوانات مانند موش و سگ و گربه و خوک آزمایش شوند روی مردم خیانت کار و اعدام شوندگان و سیاه پوستان و زرد پوستان و مردم کشورهای هند و پاکستان و ایران و غیره آزمایش می شوند و پس از چند سالی اگر

ثابت شد که اثرات سوء ندارند یعنی سرطان‌زا و مضر قلب و اعصاب و اعضاء رئیسه و غیر نباشند و اگر عوارض جنبی مشاهده نشد برای مردم کشورهای پیشرفته تولید و مصرف می‌شود. وگرنه تولید آن دارو ممنوع می‌گردد ولی به داروهای کارخانه خدا که به طور طبیعی در گیاهان تولید می‌شوند و تا آخر زمان تأثیر درمانی و جاودانه دارند بی‌اعتنایی می‌شود.

چنانکه در موارد متعدّد یادآور شدیم در اسلام سندهای زنده زیادی در مورد طب گیاهی دارویی وجود دارد اما با این همه، داروی شیمیایی نیز مردود نیست، زیرا بزرگترین شیمیدان جهان جابر بن حیان از شاگردان امام صادق علیه السلام است و کتابهای گوناگون وی که از سه هزار جلد متجاوز است شاهد بر آن است.

این کتاب به نام «راهنمای درمان در طب اسلامی» یا «قربادین مکتب اهل بیت علیهم السلام» یا «قربادین مکتب اهل بیت علیهم السلام» حاوی داروهای مختلفی جهت درمان امراض و بیماریهای گوناگون می‌باشد با استفاده از روایاتی که در این زمینه وارد شده و اینک در اختیار علاقمندان به طب اسلامی قرار گرفته و امید است که مورد استفاده همگان واقع شود.

قم - مصطفی نورانی

بهار ۱۳۷۹ ه. ش.